

Антимонопольний комітет України

З метою уникнення викривлення інформації, Комітет повідомляє про
обставини розгляду Справи № 128-26.13/66-19
про порушення НКРЕКП
законодавства про захист економічної конкуренції

Київ 2020

Щодо Постанови НКРЕКП № 289 Порядок ОРЦ

Постанова НКРЕКП № 289 «Про затвердження Порядку формування прогнозованої оптової ринкової ціни електричної енергії» була розроблена, в тому числі, на виконання рекомендацій Комітету від 17.09.2015 № 12-рк та направлялась на погодження до Комітету.

Станом на 17.09.2015 існував значний адміністративний вплив з боку НКРЕКП на формування ОРЦ та Тарифу ТЕС.

Вказана діяльність НКРЕКП була непрозорою у зв'язку з відсутністю будь-яких нормативно-правових актів, якими б визначався порядок розрахунку прогнозованої ОРЦ та обмеження граничної ціни системи, що за певних умов могло призводити до спотворення конкуренції.

Метою вказаних рекомендацій АМКУ було усунення передумов, що могли сприяти порушенню

Комітет у встановленому порядку погодив із застереженнями проект Порядку ОРЦ

Щодо Постанови НКРЕКП № 289 Порядок ОРЦ

Прогнозована ОРЦ формується на підставі:

- 1) тарифів продажу електричної енергії в ОРЕ, затверджених НКРЕКП для Виробників, які не працюють за ціновими заявками ($T_{вр}^t$);
- 2) цін продажу в ОРЕ імпортованої електричної енергії операторами зовнішніх перетоків, затверджених НКРЕКП (T_{oir}^{imp});
- 3) тарифу на передачу електричної енергії магістральними та міждержавними електричними мережами, включаючи плату за централізоване диспетчерське управління ОЕС України, затвердженого НКРЕКП (T_p^{mm});
- 4) ціни продажу електричної енергії в ОРЕ Виробниками, які працюють за ціновими заявками (Π_p^{uz});
- 5) обсягів продажу електричної енергії в ОРЕ Виробниками, які не працюють за ціновими заявками, відповідно до затвердженого прогнозного балансу електричної енергії ОЕС України ($E_{вр}^t$);
- 6) обсягів продажу електричної енергії в ОРЕ Виробниками, які працюють за ціновими заявками, відповідно до затвердженого прогнозного балансу електричної енергії ОЕС України (E_p^{uz});
- 7) обсягів імпорту електричної енергії в ОРЕ операторами зовнішніх перетоків відповідно до затвердженого прогнозного балансу електричної енергії ОЕС України (E_{oir}^{imp});
- 8) обсягу передачі електричної енергії магістральними та міждержавними електричними мережами відповідно до затвердженого прогнозного балансу електричної енергії ОЕС України (E_p^{mm});
- 9) обсягу технологічних витрат електричної енергії в магістральних та міждержавних електричних мережах відповідно до затвердженого прогнозного балансу електричної енергії ОЕС України (E_p^{mmv});
- 10) кошторису витрат ДП «Енергоринок», затвердженого НКРЕКП (D_p^{er});
- 11) прогнозного обсягу дотацій для компенсації втрат від здійснення постачання електричної енергії за регульованим тарифом (D_p^{nv});
- 12) додаткових платежів Виробникам, які працюють за ціновими заявками, на реконструкцію та модернізацію енергетичного обладнання Виробників (D_p^{rek});
- 13) прогнозного обсягу акцизного податку (D_p^{ap});
- 14) додаткових платежів Виробникам, які працюють за ціновими заявками, на виконання законодавчих актів та урядових рішень, погашення безнадійного боргу (D_p^{zb});
- 15) ставки акцизного податку, що визначена [Податковим кодексом України](#) (K^{ap}).

$$\Pi_p^{uz} = \frac{(D_p^{uzte} + D_p^{pi}) \times (1 + \frac{n}{100})}{E_p^{uz}}$$

$$\text{де } D_p^{uzte} = D^{uzte\phi} \times (1 + \frac{\Pi_{ВР}}{100}),$$

$$D_p^{pi} = \frac{\Pi^{uzte} \times b \times E_p^{uz}}{1000},$$

$$\text{де } \Pi^{uzte} = \sum_k \left(\frac{\Pi_k^{npi}}{K_k^Q} \times \frac{r_k^e}{100} \right),$$

Π_k^{npi} ціна натурального палива (вугілля, газ, мазут), яка визначається:

$$\Pi_k^{npi} = \Pi_k^{ein} + \Pi_k^{vt},$$

Тобто, ОРЦ ~~≠~~ ціна ТЕС

Роттердам+

Щодо Постанови НКРЕКП № 289 Порядок ОРЦ

Формульне ціноутворення, яке, **серед іншого**, передбачає Порядок ОРЦ було підтверджено судами усіх інстанцій.

Формульне ціноутворення з прив'язкою до міжнародних котирувань є широко розповсюдженою практикою, в тому числі і в Україні.

З урахуванням імпортного паритету формуються:

- ✓ Тарифи ТЕЦ
- ✓ Ціни у газову секторі визначаються за імпортним паритетом з прив'язкою до цін на нідерландському газовому хабі (TTF)
- ✓ Ціноутворення на нафтопродукти (котирування Platts)
- ✓ Тариф на електроенергію для АЕС визначався виходячи з ринкових котирувань на урановмісну сировину, які публікуються в інформаційних оглядах «Ux Weekly» та «Nuclear Market Review».

Зміст дій, що містять ознаки порушення

НКРЕКП

Затвердила порядок формування ОРЦ (Постанова від 03.03.2016 № 289 (в т.ч. на виконання рекомендацій АМКУ))

Розраховувала, затверджувала, корегувала ОРЦ відповідно до Порядку

За інформацією
НАБУ

НКРЕКП протягом 2016-2017 років проводило розрахунок прогнозованої ОРЦ електричної енергії в порушення алгоритму, визначеного Порядком ОРЦ, шляхом ручного коригування прогнозованої ОРЦ за попередній розрахунковий період на користь ТЕС

Порушення алгоритму могло свідчити про повернення до **«ручного режиму»** та суб'єктивного ціноутворення для ТЕС, що могло надати останнім переваги порівняно з іншими учасниками ринку (конкурентами), зокрема АЕС

(за інформацією НАБУ та ДП «НАЕК «Енергоатом»)

Зміст дій, що містили ознаки порушення (II)

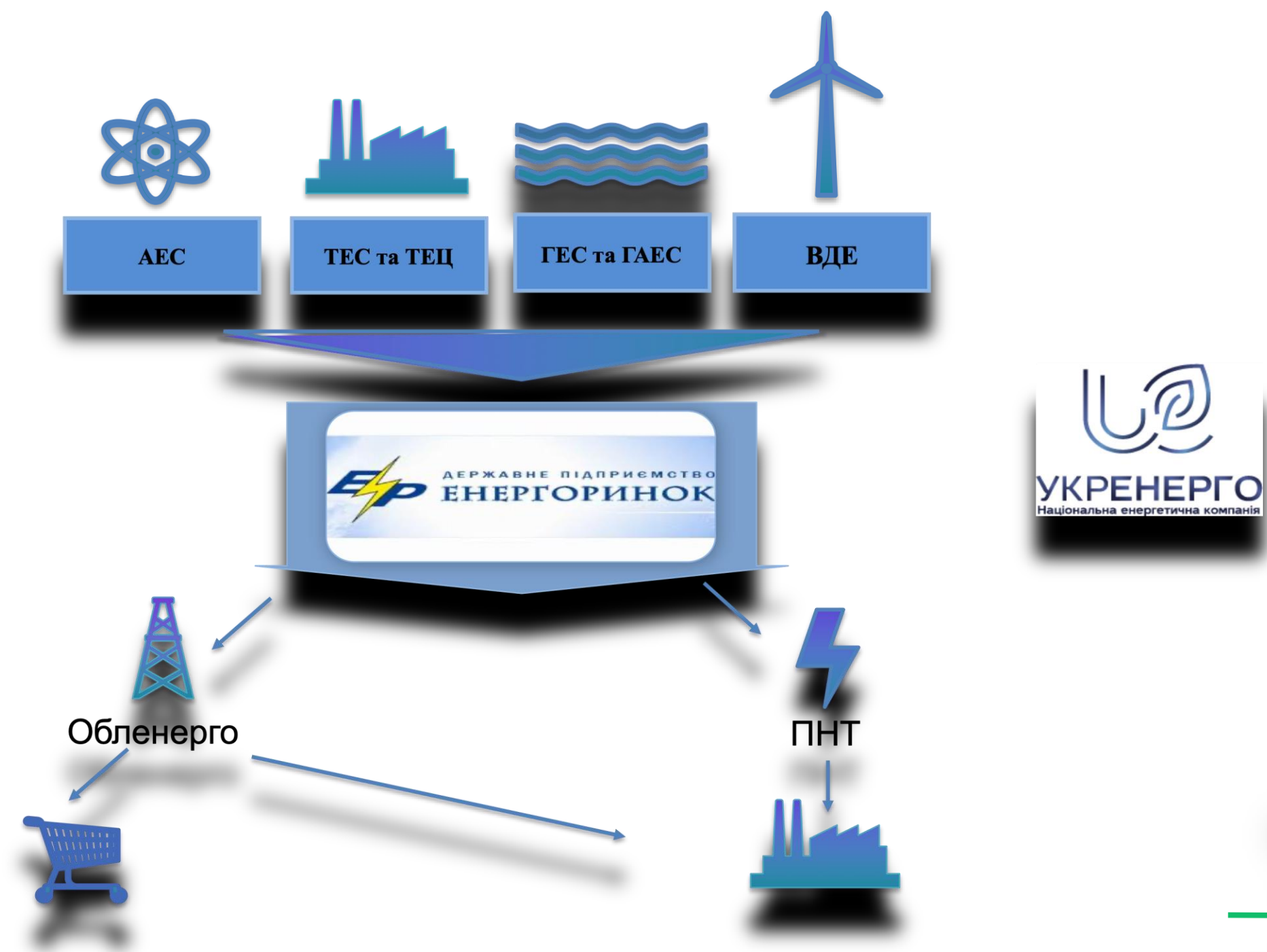

Таким чином:

Саме дії НКРЕКП, які полягали **можливому незастосуванні протягом 2016-2017 років Порядку ОРЦ** (застосування із порушенням алгоритму, визначеного Порядком ОРЦ) під час встановлення прогностичної ОРЦ, могли містити ознаки порушення, передбаченого пунктом 3 статті 50, абзацом сьомим частини другої статті 15 Закону України «Про захист економічної конкуренції»

(відповідно до Розпорядження про початок розгляду справи)

МОДЕЛЬ РИНКУ ДО 01.07.2019

Ринок до 01.07.2019 знаходився під
державним регулюванням

Цінова конкуренція на ринку генерації
у моделі ринку,
що існувала до 01.07.2019 року, у зв'язку з
значним державним впливом

була обмеженою

Розрахунок вартості електричної енергії для виробників у моделі, що існувала до 1.07.2019

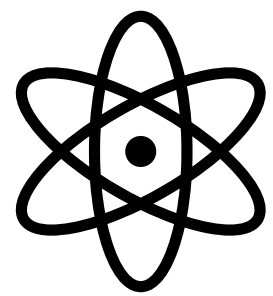

Принципи та особливості ціноутворення на АЕС та ТЕС

«Формування тарифів на відпуск електричної енергії здійснювалось ліцензіатом (ДП «НАЕК «Енергоатом») відповідно до річних планів виробництва та відпуску електричної, планових економічно обґрунтованих витрат, державних, галузевих нормативів витрат ресурсів, техніко-економічних розрахунків, кошторисів, з урахуванням ставок податків і зборів, цін на матеріальні ресурси та послуги у плановому періоді, а також планового прибутку»

(За інф. НКРЕКП)

Відповідно до Методики формування, тарифів для АЕС (Постанова НКРЕКП № 990), ціна на урановмісну сировину визначається виходячи з **ринкових котирувань** (короткострокових та довгострокових) на урановмісну сировину, які публікуються в інформаційних оглядах **«Ux Weekly»** та **«Nuclear Market Review»**

з урахуванням послуг з транспортування

Відповідно до пункту 3.1. Порядку ОРЦ, індикативна ціна вугілля визначалась на підставі середньої ринкової ціни на європейському ринку (на основі середніх **індексів API2 на умовах CIF в основних портах Західної Європи Амстердам – Роттердам – Антверпен**) за 12 місяців

з урахуванням послуг з транспортування

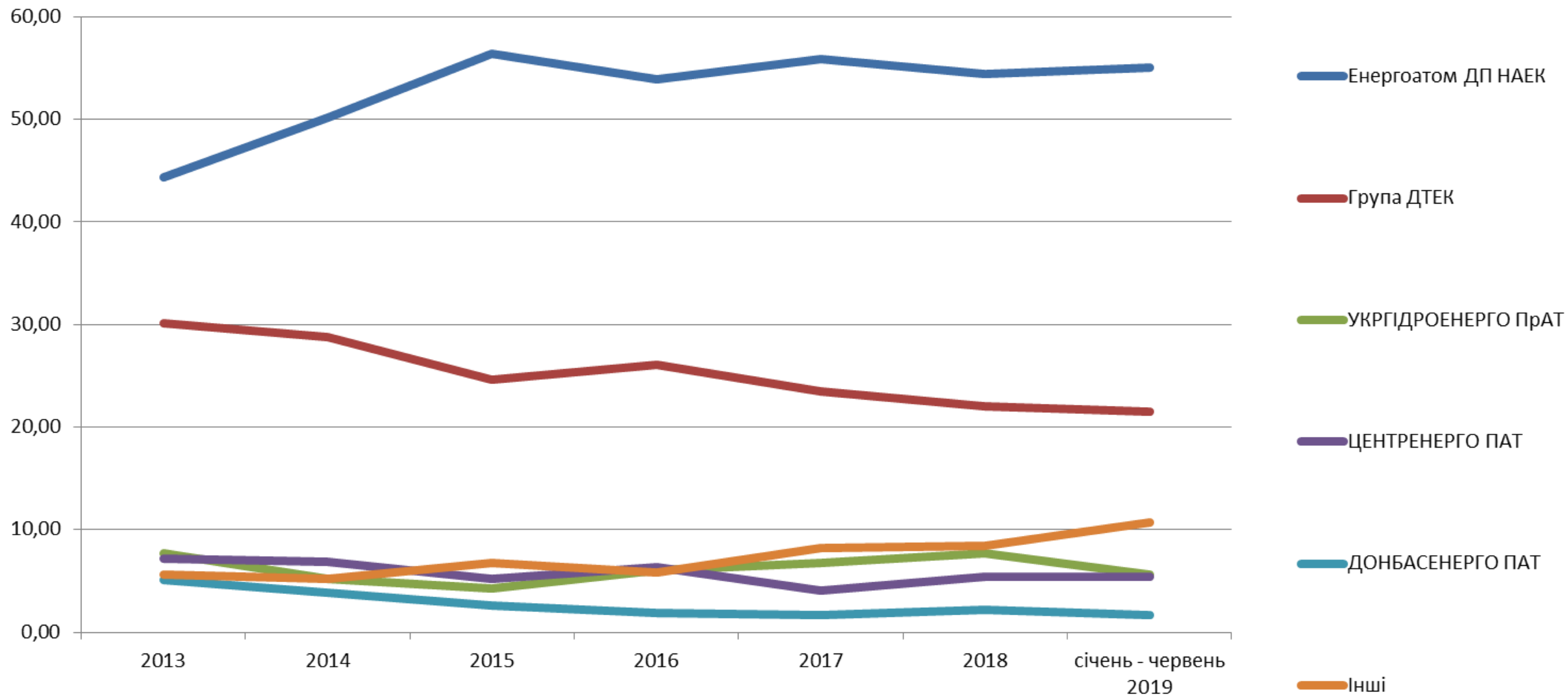
Принципи та особливості ціноутворення на АЕС та ТЕС (II)

Підходи та принципи до формування розміру паливної складової для АЕС та ТЕС є однаковими, а саме такими, що за умови відсутності конкуренції та, відповідно, індикативних цін на вугільну продукцію та уроновмісну сировину на території України, **визначаються з прив'язкою до міжнародних котирувань**

Передбачений Методикою механізм формування тарифів для АЕС, є чітко регламентований та не передбачає можливості впливу на формування тарифу інших факторів, в тому числі збільшення/зменшення ОРЦ, окрім тих, що передбачені Методикою.

Частки компаній на ринку протяго 2013 - червня 2019

Показники фактичної рентабельності генеруючих підприємств за видами генерації у 2016-2017 рр

Вид генерації	Фактична рентабельність у 2016 р (%)	Фактична рентабельність у 2017 р (%)
АЕС	9,75	5,09
ГК ТЕС	14,35	7,40
ГЕС/ГАЕС	122,34	57,38

ВИСНОВКИ

Цінова конкуренція на ринку генерації у моделі ринку, що існувала до 01.07.2019 року, у зв'язку з значним державним впливом була обмеженою.

Ресурсне наповнення ринку у моделі ринку, що існувала до 01.07.2019 року регулювалося шляхом:

- довгострокового та середньострокового планування Міненерго
(прогнозні баланси електричної енергії)
- короткострокового планування ДП «Енергоринок»
(погодинний добовий графік навантаження)
- та оперативних команд ДП «НЕК «Укренерго»
(оперативне управління ОЕС України)

Підходи та принципи формування розміру паливної складової у тарифах АЕС та ТЕС є однаковими, а саме такими, що за умови відсутності конкуренції та, відповідно, індикативних цін на вугільну продукцію та уроновмісну сировину на території України, визначаються з прив'язкою до міжнародних котирувань.

ВИСНОВКИ

Включення генеруючих потужностей виробників, що не працювали за ціновими заявками до графіку навантаження (виробництва електроенергії) здійснювалось за Правилами ОРЕ без урахування величин самих тарифів.
(Інф. ДП «Енергоринок»)

Передбачений Методикою механізм формування, тарифу для АЕС, є чітко регламентований та не передбачає можливості впливу інших факторів, в тому числі збільшення/зменшення ОРЦ, окрім тих, що передбачені Методикою, на формування тарифу для ДП «НАЕК «Енергоатом»

Протягом 2016-2017 рр. не відбулось суттєвої зміни часток суб'єктів господарювання на ринку. А також, жодного із крупних гравців не було усунуто з ринку.

ВИСНОВКИ

Показники фактичної рентабельності усіх видів генерації у 2017 році засвідчили тенденцію до зниження у порівнянні із попереднім роком

На сьогодні, інформація наявна в матеріалах справи не може повною мірою підтвердити висновки, про які зазначало НАБУ у Довідці, зокрема щодо її окремих пунктів, а також інформацію щодо негативного впливу на конкуренцію внаслідок встановлення НКРЕКП ОРЦ з порушенням вимог Постанови від 03.03.2016 № 289, або надання інших переваг ТЕС стосовно інших учасників ринку, про що зазначало Бюро.

Висновки, що дії НКРЕКП, а саме щодо розрахунку прогнозованої ОРЦ в порушення алгоритму, визначеного Порядком ОРЦ, шляхом ручного коригування прогнозованої ОРЦ за попередній розрахунковий період, призвели до надання окремим суб'єктам господарювання або групам суб'єктів господарювання пільг чи інших переваг, які ставлять їх у привілейоване становище стосовно конкурентів, не підтверджуються зібраними доказами у справі № 128-26.13/66-19.